

REBECCA BRYANT - METE HATAY
Askıdaki Egemenlik

Sovereignty Suspended. Building the So-Called State
© 2020 University of Pennsylvania Press

İletişim Yayınları 3087 • Araştırma-İnceleme Dizisi 507
ISBN-13: 978-975-05-3222-1
© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Ahmet İnel

DİZİ KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

DİZİN Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

REBECCA BRYANT
METE HATAY

Askıdaki Egemenlik

Kuzey Kıbrıs'ta
De Facto Devletin İnşası

*Sovereignty Suspended
Building the So-Called State*

ÇEVİREN *Mehmet Ratip*

REBECCA BRYANT 1967'de doğdu. Halen Utrecht Üniversitesi'nde Kültürel Antropoloji Profesörü olarak çalışıyor ve London School of Economics'in Avrupa Enstitüsü'nde de araştırmalar yapmaya devam ediyor. Chicago Üniversitesi'nde antropoloji doktorası yapan siyaset ve hukuk antropolog Bryant'ın araştırma alanı daha çok Kıbrıs ve Türkiye'deki etnik çatışmalar ve yerinden edilme; sınır uygulamaları; çatışma sonrası yakınlaşmalar ve adanın iki tarafında devam eden egemenlik iddiaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Kahire'deki Amerikan Üniversitesi, ABD'de Cornell ve George Mason Üniversitesi, İngiltere'deki London School of Economics'in yanında Türkiye'de Boğaziçi Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Kıbrıs Kampüsü'nde ders verdi. Yayımlanmış kitapları: *Tebaadan Vatandaşa: Kıbrıs'ta Modernite ve Milliyetçilik* (İletişim, 2007); *The Past in Pieces: Belonging in the New Cyprus* (University of Pennsylvania Press, 2010) ve *The Anthropology of the Future* (Cambridge, 2019).

METE HATAY Araştırmacı yazar. 2 Kasım 1962'de Lefkoşa'da doğdu. 2003 yılından beri Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü, Oslo'nun (PRIO) Kıbrıs Merkezi'nde kıdemli araştırmacı ve danışman olarak çalışmaktadır. *Havadis* gazetesi başta olmak üzere yerli ve yabancı basında çıkan birçok araştırma yazısı yanında, *American Ethnologist*, *Journal of Modern Greek Studies*, *Journal of Refugee Studies* ve *Ethnic and Racial Studies* gibi akademik dergilerde yayımlanan makaleleri, başta PRIO'da olmak üzere yayımlanmış raporları vardır. Aynı zamanda sivil toplum aktivisti olan Hatay, Kıbrıs Türk İnsan Hakları Vakfı, Eğitim Vakfı, Mülteci Hakları gibi birçok sivil toplum örgütünün kuruluşunda veya idaresinde yer almıştır. Hatay'ın, *Eşikteki Meseleler* (Söylem Yayınevi, 2020) ve *Kıbrıs'ın En Uzun Yüzyılı* (Kalkedon Yayınları, 2021) adlı iki kitabı vardır.

Özer Hatay'ın (1937-2013) anısına...

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	9
ÖNSÖZ	13
YER ADLARI	19
GİRİŞ	
Aporetik Devlet	23
BİRİNCİ KISIM	
SINIR OLMAYAN SINIR	61
BİRİNCİ BÖLÜM	
“Sınır” İnşası	69
İKİNCİ BÖLÜM	
Sahip Çıkkılan Peyzaj	101
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
“İnsan Ekmekteyiz”	135
İKİNCİ KISIM	
APORETİK DEVLET SAHNEDE	163
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
De Facto Devlet	171

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ganimetin Politik Ekonomisi.....201

ALTINCI BÖLÜM

Federalizm Fetişî.....233

ÜÇÜNCÜ KISIM

APORETİK UYRUK.....267

YEDİNCİ BÖLÜM

Mağdur ve Vatandaş.....273

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Muğlak Bir Tahakküm.....299

DOKUZUNCU BÖLÜM

Taklit ve Gizleme Siyaseti.....329

SONUÇ

Aporia'nın Absürtlüğü.....361

EK

KIBRIS TÜRK KURUMLARI.....375

KAYNAKÇA.....377

DİZİN.....399

TEŞEKKÜR

Uzun yıllar süren her araştırma ve yazı çalışmasında olduğu gibi, bizim durumumuzda da birçok kişiye teşekkür borcumuz birikti. Rebecca, öncelikle London School of Economics European Institute’ce, özellikle de kendisine A.N. Hadjiyanis Associate Professorial Research Fellowship vererek bu kitabın büyük bir kısmının yazılmasına olanak tanıyan Hellenic Observatory’ye teşekkürü borç bilir. Rebecca, aynı zamanda, Norwegian Research Council tarafından fonlanan “Imagined Sovereignties” projesinde araştırmacı olarak çalıştığı 2012-2016 döneminde, Oslo Barış Araştırmaları Enstitüsü’nde (PRIO) de araştırmacıydı. Bu kitap ve Rebecca’nın yayına hazırlanmakta olan diğer kitabı, bahsekonu fon sayesinde mümkün olabilmıştır. Rebecca, bu projede birlikte çalıştığı PRIO’dan Åshild Kolås’a teşekkür eder.

Buna ilaveten, Friedrich Ebert Stiftung ve Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), Rebecca’nın Christalla Yakinthou ile birlikte yazdığı, Kıbrıs’taki Türkiye algıları raporunu desteklemiştir. Bu araştırma kapsamında, Rebecca, Kıbrıslı Türklerin hami devletlerin Türkiye’yle ilişkilerini konu alan otuz mülakat gerçekleştirmiştir. Gerek Mete gerek Rebecca, Avrupa Birliği’nin fonladığı, PRIO’nun yürüttüğü “Internal Displa-

cement in Cyprus: Mapping the Consequences of Civil and Military Strife” adlı projenin farklı bölümlerinde yer aldılar. Mete, bu proje kapsamında, adadaki her bir köy ve kasaba için yerinden olma güzergâhlarını konumlandırıp hikâyelendirerek Kıbrıs’ta ülke içi yerinden edilmenin kapsamlı bir haritasını çıkardı. Rebecca ise, bir dizi sözlü tarih mülakatı gerçekleştirerek Kıbrıs Türk yerinden olma deneyimleri hakkında bir rapor ve birkaç kısa belgesel film üretti. Bu projedeki katkılarından dolayı PRIO’dan Greg Reichberg’e teşekkür ediyoruz. Mete, ayrıca, beklenenden uzun süren nihai yazım sürecindeki desteğinden ötürü PRIO Kıbrıs Merkezi’nin direktörü Harry Tzimitras’a teşekkür eder. Friedrich Ebert Vakfı’ndan Hubert Faustmann da Mete’nin PRIO Kıbrıs Merkezi’nde yürüttüğü, bu projeyi de besleyen araştırmasının bazı kısımlarına fon sağlamıştır.

Bu teşekkür borçlarının yanı sıra, on yılı aşkın bir sürede biriken kişisel ve entelektüel borçlarımız vardır. İlk olarak Kıbrıs’taki dost ve muhataplarımıza teşekkür etmeliyiz. İsmen anmak istediklerimiz, Kudret Akay, Mustafa Akıncı, Erdal Andız, Hakkı Atun, Fatma Azgın, Mutlu Azgın, Umut Bozkurt, Emin Çizenel, Taner Derviş, Öntaç Düzgün, Erhan Erçin, Tufan Erhürman, İsmet Ersoy, Oğuz Etçi, Tamer Gazioğlu, Halil Giray, Ayla Gürel, Müzeyyen Hatay, Serden Hoca, Turhan Korun, Nahide Merlen, Layik Mesutoğlu, Cenk Mutluyakalı, Zaim Necatigil, Münür Rahvancıoğlu, Sami Saygun, Sertaç Sonan, Ferdi Sabit Soyer, Hürrem Tulga, Eşref Vaiz ve Hakkı Yücel’dir. Kıbrıs Türk Millî Arşivi’nde önceden incelenmemiş materyalleri kullanımımıza sunduğu için Gökhan Şengör’e ve KKTC Cumhuriyet Meclisi arşivini bize açtığı için Sibel Siber’e çok teşekkür ederiz. Hikâyelerini ve gözlemlerini isimlerini vermemek kaydıyla bu kitaba aktardığımız çok sayıda kişiye de müteşekkirimiz.

Rebecca’nın diğer projeleriyle ve bu projeler bağlamında üretilen sunumlarla, edilen sohbetlerle iç içe geçen bu kitabın büyük bir kısmı, teori bakımından, dünyanın dört bir yanında bulunan meslektaşlarımızla diyalog halinde şekillenmiştir. Rebecca, bu itibarla, özellikle Madeleine Reeves’e teşekkür etmek ister. Her daim parlak zekâsı ve entelektüel enerjisi, o farkında

olmasa da, kavramları geliştirmemize yardımcı olmuştur. Jens Bartelson, Cynthia Weber ve Lisa Wedeen'le sohbetler, bir tarihsel etnografi çalışmasının siyaset teorisine yapabileceği katkıyı saptamaya yaramıştır. Bu vesileyle, Rebecca, Lund Üniversitesi Siyaset Bilimi Departmanı'na kendisini devlet inşası üzerine bir çalışmaya davet ettikleri ve oradaki tek antropolog olarak bu sorular üzerine düşünmeye teşvik ettikleri için bilhassa teşekkür etmek ister. Benzer bir şekilde, Elizabeth Davis ve Carol Greenhouse'la sohbetleri, onu, bu eseri ve eserin antropolojiye katkısını rötuşlama hususunda yüreklendirmiştir. Gyan Pandey'le uzun, Ted Svensson'la daha kısa sohbetler ise, taksim hakkında yazılması gerekenler konusunda daha esaslı düşünmemize yardımcı olmuştur. Abhazya'daki yol arkadaşımız Tom de Waal'a, bizi bu seyahate davet ettiği ve diğer egemenlik çatışmaları ile diğer tanınmamış vatandaşların hayatları hakkındaki bilgilerini bizimle paylaştığı için minnettarız.

Bu kitabı yazdığımız süre zarfında, üzerimizde tesiri bulunan iki dostumuzu kaybettik. Rebecca, tarihçi Rolandos Katsiaounis'le adadaki ilk günlerinde, aynı arşivlerde aylar boyunca birlikte çalışırken dost olmuştu. Rolandos'un ada tarihine dairengin bilgisi, çalışmamızı sağlam bir zemine oturtmamızı sağladı. Şair Filiz Naldöven, Rebecca'nın yakın arkadaşıydı. Filiz'le tam da bu kitabın konusu olan absürtlükler hakkında çokça uzun sohbeti olmuştu. Filiz yıllar yılı kitabı okumak için sabırsızlandığını söylüyordu. Kitabı tamamlamamız için gereken sürenin onun bu dünyada geçirdiği zamanı aşmış olmasından üzüntü duyuyoruz.

Bu kitabı nasıl yazacağımızı düşünüp taşınırken Mete'nin babasını, Kıbrıs tarihi meraklısı gazeteci Özer Hatay'ı kaybettik. Onunla eser hakkında konuşabilecek zamanımız olmasını çok isterdik. Güzel ruhunun varlığını bu kitap üzerinde hep hissettik. Nüktedanlığı, ilkeleri ve Kıbrıs siyasetine ironik bakışı, yokluğunda dahi bu çalışmaya rehberlik etmiştir.

ÖNSÖZ

Bu kitabı bir işbirliği olarak adlandırmak asla kâfi değildir. Buradaki her bir gözlem, her bir fikir, her argüman tanınmamış bir devlette yaşamının getirdiği müşterek bir tecrübeden, ortak bir tasavvurdan doğdu. İşin başında, bu tecrübeye dair görme ve düşünme biçimlerimizin benzeştiğini fark etmenin hazı ve bu tecrübe üzerine birlikte düşündüğümüz takdirde çok daha fazlasını başarabileceğimiz hissi vardı. Rebecca, yönetimsellik ve egemenlik çatışmaları üzerine bir projenin araştırmasına başlamak üzere 2006 yılında ders vermekte olduğu George Mason Üniversitesi'nin fonundan destek aldı. Böylece, birlikte düşünme sürecimiz başladı. Rebecca o dönemde, *de facto* devletlerin kurumsal tahkimatının, çözümsüz kalmış çatışmaların bugününe nasıl tesir ettiğiyle ve çözüm için yürütülen müzakereleri nasıl kısıtladığıyla ilgileniyordu. Bu vesileyle Sri Lanka ve Abhazy'a da keşif maksatlı araştırmalar yürüttü, fakat nihayetinde bir antropolog olarak en iyi bildiği vakaya, Kuzey Kıbrıs'a geri döndü.

Bahsolunan dönemde, Rebecca ada hakkında halihazırda bir kitap yazmıştı ve bir ikincisini bitirmek üzereydi. Mete'yle işbirliği ise, 2007 senesinde, Kıbrıs'ta ücretli izinde olduğu esnada ilk makalelerini birlikte yazmalarıyla başladı. O makale,

Rebecca'yı uzun süredir cezbeden bir konuya, Kıbrıslı Türklerin askerleştirilmiş enklavlarda yaşadıkları ve beş yılını kuşatma altında geçirdikleri 1963-1974 dönemini toplu olarak unutmalarına eğiliyordu. Anılan dönem ekseriyetle Kıbrıs Türk tarihinin en kritik dönemi olarak kabul görse de, bırakın herhangi bir anı yahut sözlü tarih kitabını, dönemi tarif eden bir öykü ya da şiire dahi rastlanmıyordu. Rebecca'nın ilgisi bu sosyal unutmaya sürecine odaklanmışken, Mete o dönemin günümüzdeki yankılarına dikkat çekti. Sonuç olarak, Kıbrıslı Türklerin 2000'lerin başında giriştikleri protesto ve siyasal eylemlere dair birçok standart yorumu tersine çeviren bir makale ortaya çıktı (Hatay ve Bryant, 2008). Türkiye'ye karşı ve adanın yeniden birleşmesi lehinde cereyan eden bu eylemlilik devresinin, hem yoksunluğun hem de güçlü bir dayanışmanın hâkim olduğu enklav dönemine atıfta bulunduğunu gördük. Bu tezi geliştirerek, enklav döneminin ilk beş yılında tecrübe edilen kuşatma altındaki faaliyete baktık ve bunun egemenlik inşası ve taklidi hakkında bize öğretebileceklerini sorguladığımız ikinci bir makale yayımladık (Bryant ve Hatay, 2011). Söz konusu iki makale neticesinde, bu kitap da enklavlardaki devlet inşası hakkında bir inceleme olarak başlamış oldu.

Gelgelelim, söz edilen dönemde karşımıza çıkan devlet içindeki devleti irdelemek için tarihte daha geriye gitmek şarttı. Kıbrıslı Türklerin İngiliz sömürge yönetimi altındaki azınlık statüsünün bir kurumsal temsil mücadelesiyle ve sonunda *de facto* devletin oluşumuna yol açan egemen faillik adını verdiğimiz olguyla irtibatlandırılması gerekiyordu. Tanınmamış bir devlette yaşamın getirdiği çelişki ve paradoksları incelerken, soybilimsel bir yaklaşım sergilemeyi uygun bulduk. Ne de olsa, ikimiz de geçmişte ayrı ayrı, Kıbrıs'a dair tarihsel ve etnografik araştırmalar yapmıştık. Gündelik hayatta karşımıza çıkan birçok çelişki ve paradoksun görünenden çok daha uzun bir geçmişe sahip olduğunu biliyorduk. Örneğin, ilk makalemizde ele aldığımız, günümüzde de geçerliliğini koruyan azınlık olma ve yok olma söylemi esasen 19. yüzyıl sonuna uzanan çok daha uzun bir tarihe sahipti. Elinizdeki kitap için özel olarak yü-

rütülen arşiv ve etnografya araştırmaları yaklaşık yedi yıl sürdü ve kitabı yazdığımız üç yıl boyunca devam etti. Bununla birlikte, araştırmanın geniş bir zamana yayıldığı ve önceki çalışmalarımızın birikimi üzerine bina edildiği gözden kaçmamalıdır. Bu külliyyat içerisinde Kıbrıs, İstanbul, Atina ve Londra'daki muhtelif arşivlerde yapılan araştırmalar ve 1990'ların başına dek uzanan röportajlar ve etnografik incelemeler mevcuttur. Buna, Rebecca'nın ikinci kitabı *The Past in Pieces: Belonging in the New Cyprus* [*Parçalanmış Geçmiş: Yeni Kıbrıs'ta Aidiyet*] için yapmış olduğu etnografya ve arşiv araştırmaları da dâhildir. Söz konusu kitap, adanın kuzeyindeki belirli bir bölgeye ve adayı bölen sınır kontrol noktalarının açıldığı 2003 yılı akabinde bu bölgenin yaşadığı değişimlere odaklanmıştı.

Öte yandan, Kıbrıslı Türklerin on yıllara yayılmış kurumsal faaliyetinin izini sürerken karşımıza çıkan 1950'lerin Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu arşivleri ve 1970'lerin Kıbrıs Türk Meclisi tutanakları gibi evvelce incelenmemiş kaynaklar bizi uzunca bir yeni araştırma sürecine soktu. Buna ilaveten, 1950'lerden günümüze Kıbrıs'ta ve Türkiye'de yayımlanmış binlerce sayfalık gazetelere daldık. Tanınmamış devletin kuruluşunda ve siyasi partilerinde, bilhassa 1974 sonrasındaki ilk mal dağıtım sürecinde rol almış kişilerle onlarca mülakat yaptık. Adadaki çatışma sebebiyle yerinden edilmiş ve sonunda adanın kuzeyine yeniden yerleştirilmiş kişilerle üç yüze yakın yapılandırılmış ve serbest mülakatın yanı sıra, Kıbrıslı Türklerin Türkiyeli nüfus ve Türkiye devletiyle ilişkileri hakkında gazeteciler, sendika liderleri ve sivil toplum temsilcileriyle otuz mülakat gerçekleştirdik.

En önemli kaynaklardan biri de on yılı aşkın bir süredir devam eden katımlı gözlem süreciydi. Bu sayede bir sürü anekdotu, dostlarımızın gözlemlerini, dâhil olduğumuz tartışmaları ve diğer birçok etnografik malzemeyi dikkate alabildik. Bu tür etnografik örneklere metin içerisinde büyük ölçüde kaynağına atıfta bulunmadan yer verdik. Bunun iki sebebi var: İlki, Kıbrıs Türk toplumunun küçüklüğünün insanların tarif yoluyla tespit edilmesini bir hayli kolaylaştırması; ikincisi, uzun

vadeli saha çalışmasının bize muhataplarımızın fikirlerini, tutumlarını ve siyasi bağlarını zaman içerisinde nasıl değiştirdiklerini gözlemlene fırsatı sunması. Bunun yanı sıra, insanlar zaman zaman halk içinde, kaynağı anlaşılacak şekilde duyulmasını istemedikleri görüşlerini özel ortamda paylaşabilmektedirler. Kitabın ilerleyen bölümlerinde daha iyi anlaşılacağı üzere, bu tür çelişkiler devlet olmaması beklenen bir devlette yaşamamızın ayrılmaz parçasıdır. Biz de yılın en az yarısını Kıbrıs'ta geçirdiğimiz için, bu paradokslarla birlikte yaşadık, dostlarımızın ve ailelerimizin bu çelişkilerle mücadelesini gözlemledik. Onların sözde devletin vatandaşları olarak, hayat kurarken, geleceği planlarken, statülerini müzakere ederken verdikleri mücadeleleri izledik. Tanınmamış bir devlette yaşamamızın, zihnimizi meşgul eden çelişki ve paradokslarını daha iyi irdeleyebilmek için 1974 sonrası dönemde girilen *de facto* devlet inşasına odaklanmak gerektiğini fark edince, elinizdeki kitap yavaşça şekil almaya başladı.

Bu kitabı nasıl kaleme aldığımızdan da söz etmemiz gerekiyor. Kitabın yapısının, çerçevesinin ve anlatısının oluşumunda, ana dili İngilizce, uzmanlık alanı antropoloji teorisi olan Rebecca büyük rol üstlendi. Bununla birlikte, mesele bu kadar basit değildi. Evli olduğumuz için, bu kitabın yaratım süreci günlük hayatımıza nüfuz etti ve birlikte sürdürdüğümüz hayatın öğelerinden biri haline geldi. Uyandıığımızda fikir alışverişinde bulunuyor, yürüyüşlere çıktığımızda kitabın bölümlerinin nasıl olacağı üzerine sohbet ediyor, tatillerimizde karşılaştırmalar yapıyor, sokakta argümanımızı yeni bir açıdan düşünmemize vesile olacak birisiyle karşılaşıyorduk. İlişkimize yeni bir gözlemin yahut yeni bir kavramın girmediği tek bir gün geçirmedik. Bu bakımdan, kitap, hayatımızın ayrılmaz bir parçası oldu.

Bu durum, farklı öz geçmişlere sahip ve farklı okur kitlelerine sesleniyor olmamız bakımından da anlaşılabilir. Rebecca kültürel antropoloji eğitimi almıştı ve Kıbrıs'a ilk kez bir doktora öğrencisi olarak 1990'ların başında geldi. Diğer taraftan, Mete, adada doğmuş ve 1960'ların askerileştirilmiş Kıbrıs Türk enklavlarında büyümüştü. Babası, *Hürriyet* gazetesinin

uzun süre Kıbrıs muhabirliğini yapan tanınmış bir gazeteci-
di. Kitaptaki birçok fotoğraf onun kişisel arşivindedir. Mete
kariyerine, 1980'lerin başında adadaki genç erkeklerin değer-
lendirebileceği imkânlarla uygun olarak, turizm ve işletme ala-
nında başlamıştı. Okurun da göreceği üzere, Mete'nin edindiği
bu iş tecrübesi, kitapta ele alınan kurumların işleyişine dair bi-
ze bulgu ve bilgi sağladı. Gelgelelim, on yıl sonra, Mete babası-
nın izinden giderek araştırmacı, yazar ve kamusal aydın oldu.

Öz geçmişlerin bu denli farklılaşmasının sonucu şuydu: Me-
te analizi, içinde yaşadığı topluma doğru çekme derdindey-
ken, Rebecca mevcut vakanın diğer tanınmamış devlet vakala-
rı ve devlet antropolojisi bakımından aydınlatabilecekleriyle il-
giliydi. Dolayısıyla, projenin başından itibaren, düşüncelerimiz
farklı yönere meylediyordu. Mete gördüklerimizi açıklayabile-
cek kavramlar bulmakla alakadarken, Rebecca mevcut kavram-
ların eldeki vakaya uymayacağına ve yeni kavramlar icat etmek
lazım geleceğine kani olmuştu. Böylece, son derece verimli bir
sinerji meydana geldi: Mete etnografik olarak tecrübe ettikle-
rimize denk düştüğünü gördüğü eşiksellik (*liminality*) ve enk-
lavizm (*enclavism*) gibi kavramların kullanımında ısrarcı olur-
ken, Rebecca bu kavramların niye tam olarak uygun olmadığını
açıklamak gibi zor bir işin üstesinden gelmeye mecbur ka-
lıyordu.

Bununla birlikte, yazım yöntemi bakımından kitabın son
şeklini almasına, en az Rebecca'nın akademik disiplin odaklı
biçim ve çerçeve ısrarı kadar, Mete'nin gazeteci ve kamusal ay-
dın olarak ürettikleri katkıda bulundu. Mete, haftalık araştır-
ma makaleleri, Kuzey Kıbrıs'ta yayımlanan *Havadis* gazetesin-
de haftada iki kez yer alan köşe yazıları, çok sayıda radyo ve te-
levizyon mülakatı aracılığıyla yorumlarımızı sınama ve analizi
geliştirmeye yönelik dönütler alma imkânı elde etti. Bu dönüt-
ler ışığında tartıştık, çekiştik, rötuş ettik, bazen de başa dön-
dük. Bazen de yorumlarımızın kök saldıklarını, kendi söylem-
sel hayatlarına kavuştuklarını ve sözde bir devlette yaşamının
anlamına dair kamusal söylemin bir parçası haline geldikleri-
ni gördük.

Neticede, bu kitap, konu üzerine yazdıklarımızın veya yazmayı düşündüklerimizin yalnızca bir bölümünü temsil etmektedir. Çok daha geniş kapsamlı, tarihsel olarak daha zengin bir tartışmanın yoğunlaşmış halidir. Büyük projelerde genellikle vaki olduğu üzere, yazılı ürünlerin envaiçeşit muhatabı vardır. Bu ürünlerden biri elinizdeki kitap, diğeri de Rebecca'nın 2003 sonrası dönem hakkında yayımlayacağı, mevcut kitabın bıraktığı yerden devam eden tek yazarlı etnografya çalışmasıdır.

Kitap üslup olarak bizi gramere dair bir zorlukla da karşı karşıya bıraktı. Bazen birinci şahıs "biz" olarak konuşmak, bazen de yalnızca birimizin tecrübe ettiği etnografik olayları tarif ederken kullandığımız kendi isimlerimizi üçüncü şahıs perspektifinden yazmak durumunda kaldık. Kitap boyunca, ilk üslubu daha çok kullanmaya, ikincisini de asgari düzeye çekmeye çalıştık, ancak üçüncü şahıs perspektifinden kaçınmak yine de mümkün olmadı. Bu zorluğu aşmak için, kitabın öyküleme sesini, sohbetimizin bir parçası olmasına karşın geride durup her birimiz hakkında yazabilen üçüncü bir ses olarak görmemiz gerekti. Okurun da bu sesi bu şekilde, birlikte düşünüp taşınmamızın sesi olarak meydana çıkan karma bir öykücü adanmasını umuyoruz.